

"Crinul", cofetărie pentru doamne

Editura EUBEEA, Timișoara – 1997

ANIȘOARA ODEANU JURNALUL STELUȚEI BĂIAȘU

La ora aceea trecătorii erau rari - nici copiii nu se mai jucau pe stradă, nici câinii nu lătrau, ascunși undeva la umbră, în fundul curților, doar câte o babă mai trecea de la o casă la alta. Când am intrat pe ulița cea largă, Moș Ciufu, care mâna caii la pas, toropit de arșiță, a îngăinat ca pentru sine „Iar o vinit doftorița prin topenia asta...” Și, urmărindu-i privirea am dat cu ochii, pe poteca de pe lângă casele din dreapta străzii, de acel personaj familiar al vacanțelor mele „doftorița” sau „vrăjitoarea”, cum îi spunea bunică-mea și câțiva săteni care se luau după gura ei -- o bătrână uscată, de înălțime potrivită ce nu era nici țarancă nici doamnă și nu semăna cu nimic din ce se putea vedea în mod obișnuit. Totdeauna purta o manta albicioasă ce aducea cu reverenda unui popă și pe cap, peste cârpa legată sub bărbie, o pălărie de pai veche și cu marginile pleoștite, trase pe ochi, într-o culoare gălbui-murdară, „după cum probabil își luase modelul bunicul meu” -- zâmbisem răutăcios în sinea mea.

Nu se știa de unde vine și unde se duce, umbla prin sate și se pricepea să dea leacuri pentru bolile vitelor și ale păsărilor de casă sau sfaturi de grădinărit. În spate purta, prinsă cu curele de subsuori, o traistă unde-și ducea merindele cu care era răsplătită pentru serviciile ei. Bunica mea își bătea joc de ea: „Trebuie să-l pețim pe doctorul M"uller -- s-ar nimeri bine”. Doctorul M"uller, pe lângă a cărei casă treceam în drum spre casa bunicilor -- o frumoasă clădire ca la oraș, zugrăvită cu galben și cu patru ferestre la stradă -- era și el o figură. Venea uneori să joace șah cu bunicul meu, în veranda cu geamuri dispre parc, se enerva, însă, ușor, fiindcă se plictisea să stea multă vreme pe loc. Despre omul acesta se auzeau istorisirile cele mai caraghioase, unele în legătură cu viața din castelul contelui Mizaky Zoltan, altele din vremea când se făcuse, în casa unde el locuia acum, un spital pentru țăranii angajați la muncile de pe domeniile contelui, pe care acest medic îl conducea.

Moș Ciufu s-a sucit și de data asta pe jumătate spre noi: „Ați aflat, domnule învățător, i s-a adresat bunicului, că doftoru s-o întors ieri noapte de la spitalu din L. unde a pus să-i taie degetele de la picioare că nu putea altfel să scape de ochii de găină. Zicea noru-mea, care o fost să-i ducă de mâncare lu

babă-sa care-i „aperată" că râdeau ăia din spital, doftorii și domnii ăilalți, că mânezi după „operație" când or venit să-l lege la răni, patu era gol... Le-or povestit ăilalți bolnavi că era tare nervos, o spus că el nu mai are răbdare să aștepte în toate stațiile și zăbovește prea mult pe drum." „Mergem azi seară cu Steluța să-i facem o vizită" s-a întors bunicul spre mine zâmbind mucalit, pentru că știa ce spaimă mă apuca la vederea acestui medic. „Ce să vă duceți?!" a zâmbit moșul pe sub mustața gălbuie pleoștită, „vă ia de la ușă cu Gețumtaifel". Eu știam la ce face aluzie, acesta era răspunsul pe care respectivul doctor îl dădea țăranilor care îl salutau, -- îl și întrebam pe bunicul meu ce înseamnă și mi-a spus că înseamnă pe nemțește „du-te dracului". M-am mirat atunci de ce-l mai salută oamenii și bunicul mi-a răspuns că nu se supără nimeni fiindcă nu-l iau în serios.

La casa lui Iancsi, băiatul rotarului, nu se vedea țipenie de om, nici pe stradă nici în ogradă. Se auzea numai ciocănitul sec al ciocanului ce vestea că tatăl lui Iancsi e acasă și lucrează în atelierul lui acoperit vederii de dudul cel mare.

Octavia și Persida stăteau pe altă stradă -- nu treceam pe lângă casa lor. De mâine iar aveau să înceapă discuțiile cu bunică-mea „Iar îți aduci toți barabării (golanii) la mine în casă". Acum eram foarte cuminte, dar cu mii de planuri care, știam, toate aveau s-o enerveze.

În prima zi, era foarte drăguță cu mine. Iar eu mă sileam din răspuseri să-i fac o impresie bună. Ca să-mi spună: „Steluța noastră s-a făcut cuminte. Se vede că e mai mare cu un an". Peste câteva zile venea dezmințirea. „Te-am lăudat de pomană.

Ești tot Steluța aia veche". Acum, însă, piesa era la prima ridicare de cortină. La poartă nu ne aștepta nimeni. Așa se întâmpla de obicei. În liniștea zilei de vară bunica auzise desigur huruitul căruței, dar era greoaie; până să-și ștergă mâinile, să-și scoată șorțul mic pe care și-l pune la bucătărie, peste șorțul mare ce-i acoperea aproape toată rochia și își încrucișa bretelele la spate, să se uite în oglindă și să-și dreagă coafura -- trecea timp.

Căruța se oprise de mult, bunicul depusese cufărul meu lângă poartă și descăleca șitul (care era al lui) pe care, ajutat de moș Ciufu, îl ducea în șopronul din fundul curții, iar eu o luam la fugă, dând colțul casei și urcând spre verandă, în a cărei ușă bunică-mea își deschidea brațele masivă și impunătoare cât statuia

libertății din portul New York. Mă întreba: „Ai călătorit bine? Ce face puiu meu? (acesta era tata) Când vine el?" Apoi, cu vocea ei obișnuită „Dar mamă-ta?" Masa rotundă din verandă era așternută cu fața ei în pătrățele albe și roșii, iar pe deasupra avea țîșlaifărul brodat cu cruciulițe cu „Hora Unirii". Erau și farfuriile și tacâmurile. Din bucătărie venea miros de prăjitură dospită. „Bunico", mă duceam direct la bucătărie „mi-ai făcut găluște cu prune?" „ți-am făcut ceva mai bun" zâmbea ea misterios...

După un joc destul de lung, după părerea mea, cu „ghici" aflam: era ștrudel cu vișine. Era iulie, timpul vișinelor, a prunelor de vară și a caiselor și piersicelor. Cireșele pietroase trecuseră. Mai târziu veneau pepenii și strugurii (Oh, dar la struguri nu voiam să mă gândesc, aceștia însemnau și sfârșitul vacanței). „Du-te în odaia lui bunicu-tău să te speli. Deloc ne punem la masă", îmi spunea bunica din fața bucătăriei.

Odaia bunicului era în spate, față în față cu ușa bucătăriei -- acolo era biroul lui al cărui placaj era vopsit în galben și maron imitând o scoarță de copac plesnită sau pielea de crocodil -- o masă mare cu scaune, o canapea îmbrăcată în mușama cafenie și un pat foarte înalt, în care dormea bunicul meu, cuierul cu picior, lavaboul în chip de x-uri, cu lighean și cană de porțelan, dulapul cu cărți și tot ce nu făcea față în alte odăi (ce avea frumos odaia asta era fereastra ce dădea spre parc), apoi urma odaia bunicii mele, un dormitor de modă veche, cu paturile acoperite cu scoarțe sârbești, închipuind trandafiri cât roata carului, cărămizii și violeți, cu tot așa uriașe frunze verzi pe fond alb -- mai avea o canapea cu multe perne, chelim, pictate sau țesute, unele chiar de catifea brodate cu mărgele, iar pereții erau plini de poze reprezentând-o cele mai multe pe bunică-mea în port țăranesc de mare gală cu cele trei rânduri de mărgele secuiești la gât, mărgele din care cea mai mare parte o pierdusem eu jucându-mă cu ele în vacanță. Așteptam să intre bunica în bucătărie și mă duceam direct la ușa din fund ce dădea spre salon. Salonul era încântarea mea. Noi acasă nu aveam un asemenea salon și bunica, în momentele ei bune, îmi promitea că „dacă am să fiu cuminte" mi-l dă de zestre când mă mărit. Calculasem -- la urma urmelor pot să mă mărit și la șaisprezece ani. Dar tata voia să devin profesoară ca el. Dacă „mă făceam" numai învățătoare ca bunicul, socoteam, puteam să termin peste cinci ani și pe urmă mă măritam și primeam zestre salonul. Cum să

vi-l descriu? Avea o canapea, două fotolii, două scaune taburete, toate în pluș roșu înflorat. Din toate astea numai taburetele și scaunele erau normale.

Canapeaua, după părerea mea, era o frumusețe -- o parte din spetează era înaltă și sculptată, iar fotoliile la fel, aveau un braț înalt și celălalt scund. Puteai să ieși în aceste mobile, pozele cele mai grațioase -- eu le duceam în fața oglinzii și încercam să iau pozele cele mai caraghioase, dar după maimuțările astea cădeam totdeauna în disperare: cu rochița mea scurtă și cu picioarele goale în sandale, cu brațele mele subțiri și cu părul de lăiață, nu izbuteam nici pe departe să semăn cu cucoanele din fotografiile văzute în revistele ilustrate sau în albumul de familie al bunică-mi, legat în catifea verde cu ornamente aurite, ce se afla pe măsuță. Era minunata oglindă, pusă între ferestre, o oglindă mare cu ramă sculptată și cu un jgheab la poalele ei, plin de flori artificiale. Această mobilă fusese cumpărată de la Budapesta de tatăl bunicii mele, mare comerciant, (bunica totdeauna apăsa pe cuvântul "mare comerciant") drept zestre. Bunicul meu era un „țărănoi” de prin săraca țară a moșilor, care nu adusesese nimic în casă și, pentru că nu știa nici prețuri lucrurile fine, era oarecum ostracizat în odaia lui dinspre parc.

Ceea ce mă pune în încurcătură în acest salon erau cele două mari tablouri de deasupra canapelei de pe peretele din fund. Erau tablouri în ulei, încadrate în rame de bronz, reprezentându-l unul pe bunicul și celălalt pe bunica, busturi în mărime naturală. Autorul lor era un pictor ungur, băiatul grădinarului de la castel care fusese împușcat în timpul revoluției deodată cu țărani rebeli. Îl chema Mihalek Bela, știam de pe crucea de marmură din cimitirul satului, care cuprindea pe lângă datele 1898-1918 și o fotografie în porțelan.

Bunică-mi nu-i plăceau aceste portrete, mai ales al ei. Despre bunicul meu spunea „seamănă leit, așa cum e el, necioplit”. Dar în ce o privea, adăuga: „Îl țin minte că e de ulei și e pereche cu celălalt, dar nu seamănă defel -- ce, așa arăt eu?” Eu găseam, însă, că și bunică-mea semăna leit. Ceea ce, însă, mă deruta, era că nu se potriveau cu salonul, nici unul nici celălalt -- portretul bunicului meu ar fi figurat foarte bine în odaia lui, iar al bunică-mi în... bucătărie. Nu erau destul de distinși. Cum era de pildă contesa Mizaky Zsofia, a cărei fotografie bunica o pusese lângă oglindă, ca s-o vadă toată lumea. Purta chiar iscălitura contesei și anul 1916. Era o femeie zveltă și elegantă, într-o rochie lungă cu

mâneci bufante și talie de viespe, pe cap purta o pălărie cu bor mare și cu pene de struț (și bunica mea avea la fel în lada din pod). Stătea răzimată de un grilaj, iar pe fundal se deschidea un drum cu plop și cu un cer pe care se vedea un arc de lună nouă. Pe jos era parchet și un covor -- nu prea mă dumiream unde poate exista un asemenea peisaj.

Bunica mă căuta prin casă.

-- Iar salonul! a deschis ea ușa zâmbind cu înțeles. Hai la masă. Bunicu-tău a și început să mănânce.

Bunicul meu își adusese din grădină niște roșii splendide; acum le tăia felii și le presăra cu sare și cu piper.

-- Vrei o părădaisă, oița moșului? a împins el farfuria spre mine.

-- Iar o înveți cu gusturile tale... distinse, l-a ironizat ea, luându-mi farfuria adâncă să-mi toarne din supa aburindă, supa de găină cu găluște. Pe urmă aveam pui pane cu cartofi prăjiți și cu salată de castraveți.

-- Să-ți dau și slană, mi-a întins bunicul meu o felie de slănină pe cuțit. Am luat-o cu mâna, spre marea scârbă a bunică-mi.

-- Mă, Băiașe, (toată viața i-a spus pe numele de familie) a dat din cap muștrător, așa creșteri dai tu fetii lui Traian?! Ca la mumă-ta la Abrud... la ai cu ciubere...

-- Noa, lasă fata, că-i în vacanță, a măsurat-o el domol. Iar mie: vrei oțără paprică iute în supă? întinzându-mi ardeiul verde închis la culoare și lunguiet ca o limbă de pisică, din care, cu cuțitașul pe care-l purta tot timpul la el, tăia cerculețe.

-- Ogoaie-te, că nu-i de nasu' ei, a protestat iar bunică-mea. Mulțam lui Dumnezeu că nu-i dai și răchie, a arătat spre țoiul de doi deți jumate pe care bunicul meu îl avea întotdeauna lângă el pe masă.

Supa era fierbinte și până se răcea, bunicul își potolea foamea cu felii de slănină și cu roșii, pe care le ducea la gură în vârful cuțitașului ascuțit ca briciul de-mi era totdeauna frică să nu-și taie buzele sau limba, apoi tăia cuburi mici de pâine și, în sfârșit, sorbea câte o dușcă de țuică. Eu, în schimb, ascultam\hbox\$ și-oș pe bunica, mă căzneam să suflu delicat în supa clocotită și până la urmă, degeaba, tot mă frigeam la limbă. De mâine, însă, n-aveam să mai fac așa.

Prin geamlâcul ce ocupa toată partea de la jumătate în sus a verandei, acoperit pe dinafară cu viță de vie, pătrundea o dulce lumină verzui-aurie -- aici era totdeauna răcoare chiar și acum când afară, după cum spunea lumea, era o arșiță cum nu s-a pomenit. De uscăciune, pretindea bunică-mea, au început să sece fântânile oamenilor. Apa rece ca la gheață ce aburea cana de sticlă roz, nu mai avea însă să sece, mi-am zis, fiindcă puțul foarte adânc din care se scotea se afla în mijlocul parcului de brazi bătrâni unde nu pătrundea niciodată arșița soarelui.

Abia așteptam să termin masa, să mă duc în parc.

-- Bunico, mi-am adus aminte de motanul tigrat al bunicilor mei, unde e Niță? Bunica s-a uitat în jurul ei, spre picioarele mesei, căutându-l din ochi, apoi mi-a spus: -- Niță s-o săturat cu mațele de la pui și acum se repauzează undeva la răcoare.

-- Dar Amor? (Amor era dulăul alb cu negru pe care ziua îl țineau în lanț, deși era blând și gata să pună etichete în piept oricui, ca să se joace, numai pe pisici nu le putea suferi). Nici n-a lătrat când am venit, am adăugat.

-- Se repauzează și el, m-a lămurit bunica.

După-amiază aveau să se repauzeze și ei, m-am gândit, iar eu aveam să mă duc în parc, în ogradă și în grădină, să mă lămuresc singură ce-i cu fiecare din lucrurile și ființele între care aveam să trăiesc de acum înainte.

-- După ce ne sculăm de la masă, te duci la bunicu tău în odaie să te culci și tu oțără, mi-a spus bunica -- parcă îmi ghicise gândul -- pe urmă te îmbraci frumos și mergem în vizită la neni Ionaș, că o venit ieri de la Timișoara cu Draga.

Eram gata să strig: „Eu nu mă duc la neni Ionaș. Nu le pot suferi nici pe ea și nici pe Draga.” Neni Ionaș era nevasta unui avocat din Timișoara, avea casă și pământ în Valea Lungă și venea aici cu fiică-sa Draga -- o fetiță blondă și grasă, mai mare cu doi ani decât mine -- ca să-și petreacă o parte din vacanță. Pe urmă mergeau la Băile Herculane. Soțul ei mai era și deputat și în toată conversația ei nu se ocupa decât să laude și să arate ce-i adusesese ei și lui Draga de la București -- lucruri de îmbrăcăminte fină și scumpă. Marika Kocsis, fostă cameristă la castel, îi broda trusoul Dragăi, -- era ca în povești, spuneau țărăncile.

Draga nu-mi dădea nici o atenție și una din dorințele mele secrete, în afară de aceea de a primi salonul drept zestre, era să devin, când voi crește mare, mai

frumoasă și mai elegantă decât Draga, care, în definitiv, îmi amintea de o vițelușă.

N-am spus, însă, nimic, așa că bunica a luat drept aprobare tăcerea mea. M-am dus cu bunicul în odaia lui. Era răcoare și întuneric, jaluzelele de lemn fiind închise, doar cea din dreapta de sus fiind rărită, ca să nu se facă beznă cu totul, mai ales că fereastra dădea spre umbra parcului.

-- Vrei să te odihnești în pat sau pe divan? m-a întrebat bunicul stând în picioare nedumerit.

-- Mă duc în parc, i-am spus încet, numai să nu mă vadă bunica.

-- Apăi, du-te, a dat el din cap -- ea-i în bucatărie, nu te vede.

În adevăr, din bucatărie se auzea ciocănitul vaselor. M-am strecurat încet afară, pe ușa din capătul verandei. Aici n-avea cum să mă vadă fiindcă fereastra bucătăriei dădea spre cealaltă parte a casei.

Ocupată să mă strecur neobservată, nu eram pregătită sufletește pentru peisajul în care intrasem brusc, închizând ușa încet în urma mea. Era același parc pe care îl știam din toate vacanțele, dar fusese un lung răstimp când nu mă mai gândisem la el -- mă dezobișnuisem de atmosfera aceea care nu semăna cu nimic din ce vedeam în altă parte. Cum să vi-l descriu? Era măreț. Brazii despre care tata spunea că sunt „seculari” își înălțau trunchiurile drepte și groase cât vedeai cu ochii -- cu coroanele de un verde închis -- sub ei era un covor de ace și conuri uscate pe care călcai ca pe plută, fără să ți se audă pașii. Era umbră și răcoare, totuși lumina soarelui străbătea printre ei paletând peisajul de îți oboseau ochii.

Mă impresionase mirosul și tăcerea de acolo și un fel de liniște ciudată ce nu semăna cu nici un fel de altă liniște. Aproape că mă înspăimânta. Acum totul era blând și mângâietor, dar, dacă stafiile apar totuși, în parcul acesta ar fi fost un loc foarte potrivit pentru ele, mă gândeam. Dar nu pentru stafii hidoase, ci pentru apariții grațioase, dansând în voaluri albe cum mișcă uneori pete transparente noaptea, lumina lunii. Dacă totuși ele există și acum, dar nu se văd din cauza luminii zilei? Îmi făceam singură frică; eram iar proastă, mă certam în sinea mea.

Am să merg până la puț să-mi dovedesc că nu mi-e frică, am hotărât, luând-o pe cărarea ce se deschidea din fața ușii și ocolea spre dreapta. După puț dădeai în grădină, de unde puteam să trec în ogradă, ajungeam la intrare și

puteam fi văzută din bucătărie, dar aventura mea era deja consumată. Puțul arăta tot cum îl știam, cu bordura lui de piatră și cu banca -- o scândură pe patru țăruiși, putredă și înnegrită, dar care încă mă ținea.

După ce mi-am oglindit chipul în apă, ca totdeauna, deși tot timpul mi-a fost frică de operația asta, fiindcă trebuia să mă urc pe bordura puțului și să mă aplec deasupra găurii fără fund -- am ieșit în grădină, în plin soare.

Privind spre parcul rămas în urmă, mi-a fost ciudă pe mine că m-am lăsat înspăimântată de un parc așa de mic, dar știam că asta n-o să-mi folosească la nimic; chiar acum când gândesc așa, dacă mă duc înapoi, tot aceeași stare de spirit are să-mi dea. Era taina lui. În grădină era copt porumbul și pepenii verzi și galbeni care în verile secetoase sunt foarte dulci -- cea mai frumoasă era floarea-soarelui de toate mărimile și toată întoarsă înspre soare. Erau apoi pruni, meri, vișini -- totul era de mâncat. Din fundul grădinii se vedea în vale câmpul, cu pete răzlețe mișcătoare, în mijlocul fâșiilor paralele ale lanurilor -- erau țăranii care lucrau pământul.

Am pierdut atâta timp căscând gura până mi s-a părut că mă ustură fruntea și nasul. Atunci am trecut în ogradă și m-am auzit strigată de bunica. Stătea în grădinița din fața bucătăriei cu o țărancă care-i întindea un coș.

Apropiindu-mă am recunoscut-o pe baba Ruja care îi aducea bunicii ciuperci.

Baba Ruja era mică și grasă, cu o față teșită și radioasă ca de floarea-soarelui, ochii ei albaștri cam apoși te priveau cu un zâmbet în ei chiar când ea nu zâmbea. Nu avea nimic din trăsăturile unei babe rele, de aceea mi-era dragă.

-- Iacă-tă și pe Steluța, s-a întors spre mine zâmbind cu buzele ei subțiri. Te-o ars soarele, nu-i de mers pe-afară la vremea asta, că frige bătu-l-ar norocul! Mi-a văzut și bunica arsura: -- Ce-i pe obrazu tău? m-a măsurat ea speriată.

Abia în oglinda cu ramă de bronz din verandă am văzut: eram opărită rău. și mă ustura acu al dracului nu numai fața dar și partea dezgolită a brațelor.

Am stat cu lapte covăsât pe față și pe brațe și am scăpat de vizita la neni Ionaș.

Bunicul meu dormea ziua până la sfârșit -- seara ne culcam devreme însă nu dormeam până la al doilea cântat al cocoșilor, nici el nici eu. El dormea în patul din colț, pe trei perne umflate de pene sub spate, aproape șezând. Eu dormeam pe divanul de sub fereastră îmbrăcat în mușama. Dar la început mă

duceam la el în pat și îmi povestea. Din odaia alăturată se auzea sforăitul bunicii -- din pod șoarecii, fugind uneori ca niște herghelii (Niță era prea ghiftuit!) -- de afară, din când în când, lătratul gros și monoton al lui Amor, refrenat de late lătrături de câini, pe toate vocile și de la toate distanțele din sat. Arar câte un scârțâit de car -- aceasta era liniștea scurtelor nopți de vară de la sat. Bunicul îmi povestea, cu o voce aproape de șoptă -- veșnicele lui povești care pe mine mă fermecau. Îmi vorbea despre munții lui, despre Abrud, despre moșii cu ciubere -- despre revoluția lui Avram Iancu, eroul tribun - despre Horia, Cloșca și Crișan, despre băile de aur din Munții Apuseni, despre nobilii unguri, și uneori îmi fredona, tot în șoptă, cu vocea lui răgușită și cam afonă: *Munții noștri aur poartă Noi cerșim din poartă-n poartă sau: Colo-n Munții Țebei Unde Horia odată Și-aduna oștirea Sub un vechi gorun Este o movilă Și-o cruce de piatră A lui Avram Iancu Eroul Tribun.*

Uneori, sforăitul bunicii se oprea și auzeam patul scârțâind sub greutatea trupului ei. Tăceam amândoi cu sufletul la gură -- Doamne, ce ar fi ieșit dacă l-ar fi auzit pe bunic cântând, așa noaptea, cântecele triste moșești! Îmi mai povestea de baronul hoț de care marele scriitor ungur Jokai Moor a scris un roman „Fața neagră”.

Acest baron existase. Chiar și bunicul meu văzuse casa lui la Deva de unde pornea un tunel pe sub pământ până la cetatea din vârful colinei de acolo. Tunelul, însă, fusese astupat. Pe urmă îmi povestea de Blaj unde făcuse școala normală. Fusese bursier.

Frații lui umblau și acum cu ciubere. Anul trecut ajunsese unul dintre ei pe la Valea Lungă -- cel mai mic, Crișan. Bunică-mea se purtase frumos cu el, dar pe urmă tot timpul îi făcea aluzii răutăcioase bunicului despre „ăia cu ciubere”. Crișan vorbea mai ardeleneste decât bunicu -- despre mine spune „copila” -- la chibrituri „giufe” -- dar era în graiul lui ceva nespus de plăcut, ceva trist și curat ce plutea în toate povestirile bunicului meu despre Munții Apuseni.

-- Bunicule, l-am întrebat, dar de ce și pe timpul baronilor unguri și acum, moșii tăi tot cu ciubere umblă și sunt tot atât de săraci? -- Pământul e sterp, oița moșului, nu dă roade.

-- Bine, dar are aur, după cum mi-ai spus. Dacă au scăpat de baroni, nu le-a rămas lor? -- Nu, oița moșului, au pus alții mâna pe el. Pentru paori n-a

răsărit încă soarele dreptății! -- Dar când o să răsară, bunicule? -- Asta... n-o știu.

-- Bunicule, de ce toate revoluțiile țăranilor s-au sfârșit așa de trist? Ei sunt, doar atât de mulți...

Bunicul meu tăcea și ofta. Eu mă frământam cu mii de gânduri pe care nu le descurcam. Pe urmă mă fura somnul. Adesea când adormeam, prin dungile subțiri de la oblonul de sus străbătea o lumină ce nu mai era de la lună ci vestea zorile. Dacă ar fi știut bunica! Vacanța asta din vara anul 1930 nu s-ar fi deosebit prea mult de celelalte, dacă nu ar fi intervenit o întâmplare oarecum neobișnuită care a avut urmări mult mai ciudate decât ar fi putut cineva să le bănuiască.

Neobișnuit a fost că, după o îndelungată așteptare din vacanță în vacanță, mi s-a îndeplinit în sfârșit dorința arzătoare de a merge cu baba Ruja după ciuperci. N-a fost fără cântec. Bunica mea n-a vrut nici în ruptul capului să mă lase. Ce n-a spus?! Ba de urși, ba de porci mistreți, ba de stafii și iar de stafii -- numai balaurul cu șapte capete nu era în pădurile de la Valea Lungă! Deși Ruja o asigura, stărnită de bunicu, că n-a văzut nimic din ce pretindea ea că formează populația răufăcătoare a acestei păduri, pe care de cincizeci de ani o colindă, cu scandalul ei, era cât pe-acți să-l facă pe bunic să nu fie de acord cu plecarea mea. Eram parcă fermecată. Nimic nu-mi mai intra în voie. Nici casa de păpuși pe care mi-o făcuse cu mare artă tatăl lui Iancsi, rotarul (eram prea mare, spuneam eu, ca să mă mai joc cu păpușile), nici hoinărelile prin cimitirul satului, cu Persida și cu Octavia (mortul nostru favorit era pictorul ungur a cărui fotografie în porțelan ne lăsa cu gura căscată. Fața lui era gingașă, cu ochi mari de culoare deschisă, cu sprâncene foarte negre, fruntea înaltă, sub părul ondulat. Din orice parte priveai ochii aceia te priveau cu o privire atât de adâncă de parcă te judecau pentru cine știe ce vini, dar nu erau supărați. „Păcat că a murit”, spunea Persida, care era mai mare decât noi și avea o fire ciudată; cădea așa pe gânduri și nu mai voia să se joace, dar niciodată nu ne spunea ce gândește. Octavia bufnea într-un râs batjocoritor, „crede că s-ar fi uitat la ea! Mie mi-a spus muma că era moartă după el fata grofului...” „Ție ți-o spus muma!” o repezea Persida „parcă muma d-astea vorbește cu tine, mucioaso!”).

„și de ce nu s-o fi măritat cu el fata grofului?” întrebam eu.

„Cum era să se mărite o fată de grof cu copilul grădinarului?" mă măsura cu superioritate Persida. Iar eu conchideam că în fond n-aș fi vrut să fiu fată de grof pe urmă ca să nu mă pot mărita cu cine vreau...) Am fost cu bunicu și la țarină să văd cum cosesc țăranii și ne-am întors seara în vârful carului cu fân -- a fost frumos, dar a doua zi am luat-o de la început: „Te rog, bunicule, lasă-mă cu baba Ruja după ciuperci". Nu știu ce-au discutat cei doi bunici -- era vorba să vină și el, dar la urmă s-a răzgândit și s-a hotărât ca a doua zi în zori să vină baba să mă ia. Până la pădure aveam să mergem cu cocia lui Moș Ciufu care se ducea la gară -- iar de acolo pe jos.

În seara aceea bunicul și bunica n-au vorbit nici un cuvânt la cină -- semn că erau supărați unul pe celălalt. A doua zi, eram trează când a sunat deșteptătorul; dormisem toată noaptea iepurește. Mi-am îmbrăcat rochița roșie cu buline albe și sandalele, dar mi-am pus și ciorapi și mi-am luat pardesiul de cașă pentru că dimineața era frig. Când s-a auzit scârțâitul cociei lui Moș Ciufu -- bunica era și ea sculată și-a venit cu mine să-mi deschidă poarta cu un capot pe ea și cu un șal pe cap. Aducea și un coșuleț cu mâncare.

-- Sărut mâna, bunico, am salutat-o și am luat-o sprintenă spre cocia unde era cocoțată baba Ruja. Dar bunica nu mi-a răspuns. S-a întors spre baba Ruja.

-- Să ai grijă de ea; n-am ieșit la cale că-i răsfățată și încăpățânată, că altfel n-o lăsam.

-- Nu vă temeți, cocoană, că de câte ori n-am fost cu nepoată-mea și n-o mâncat-o nimic.

Acestea fiind zise, m-am suit în cocie, între baba Ruja și Moș Ciufu -- pe scândura din față ce servea drept capră, și am pornit la drum.

La ora asta satul era mult mai animat decât în timpul zilei.

Pe cerul senin, nu se vedea nici un nor, era doar puțin cam aburit cum e dimineața, baba Ruja cu moș Ciufu povesteau că nu va ploua nici azi.

Din partea mea putea să nu mai plouă niciodată pentru că mai ales vara mi-era foarte frică de trăznete. La toate casele se deschidea sau era deja deschisă poarta cea mare, pe care ieșeau cociile, vacile și porcii, apoi cârdurile de găște, ducându-se fiecare la treburile lor. Un băiețel cu un corn de vânătoare și cu un bici, îmbrăcat în niște straie cenușii care curgeau pe el și cu o pălărie cu boruri mari ce-i intra până la sprâncene, suna din răsputeri ca să adune vitele, apoi

pocnea din harapnic. Nici generalul de cavalerie care mergea în fruntea regimentului în ziua de 10 Mai, la L..., nu avea mai multe ifose decât acest băiețel. Ne-a escortat câtva timp cu gălăgia lui infernală, ducând din urmă vitele mari și blânde.

-- Să luați aminte, ne-a anunțat Moș Ciufu, acum se ogoae.

Într-adevăr, băiețelul, care ajunsese în rând cu noi, încetase dintr-o dată să mai sune din corn și să mai pocnească biciul. În dreptul casei doctorului Muller - el și-a întors capul spre ea scuipând cu putere: -- Ptiu, mama ta de celău, poți să dormi până te ia dracu! Apoi a trecut înainte tot în tăcere. Doar la câteva minute, după ce a dat colțul, l-am auzit iar sunând din bucium și pocnindu-și harapnicul, din ce în ce mai îndepărtat fiindcă o luase în direcția opusă.

-- Ați văzut? a ridicat din sprâncene Moș Ciufu cu un surâs pe sub mustață. Nu știi ce s-o întâmplat, ceică Rujo -- nici tu, Steluțo?! Nu-i prost, moșu -- câți draci în lume toți îs în el! Asta, diavolul de copil, ca să-și bată joc de moș de câte ori trecea pe lângă fereștile lui nici una nici alta se oprea și-i trăgea câte-o trâmbiță ca la ziua Învierii. Azi așa, mâine așa, până când s-o înervat Muller, ce și aștepta sătana de copil. O ieșit moșu la fereastră și i-o strigat: -- Me, Mitruț, me -- că pe toți îi știe -- vine tu aci o țir. Vine că nu faci eu nimic rău la tine. Io vrei dai un lei, Mitruț. O stat el, s-o codit, apoi și-o zis: Fie, să văd ce vrea moșu - și s-o apropiat de fereastră. și, drept, moșu i-o întins o băncuță de un leu. Io dat asta la tine eu tare muțam că tu sculat la mie dimineața, mai bine ca ceasu. Eu rog la tine faci asta fiștece dimineaț chind mergi cu marva la pascut și eu dai fiștece dată un lei. Mitruț, bucuria lui. S-o lăsat el că nu i-o ieșit batjocura -- că era acum vorba de câștig. A doua zi dimineață s-o dus la moșu, a sunat din trâmbiță, a așteptat, s-o deschis fereastra și moșu i-o dat un leu. A treia zi tot așa, și a patra. O ținut-o așa, cât să vă spun, vro zece zile. Până într-o zi când, Mitruț iar s-o dus, iar o sunat, iar o sunat, o pocnit din harapnic, nimic. Până la urmă, ce era să facă, s-o dus, cu buzele umflate. A doua zi la fel, sună, pocnește, ba se mai și suie pe fereastră și bate, nimic. și de atunci, tot așa, barem că moșu nu era nici călătorit, nici beteag, nici mort. Până când Mitruț s-o mâniat foc. „șteaptă tu să te mai scol pe gratis”. și ați văzut și voi ce zice. Așa o scăpat neamțu de Mitruț.

Baba Ruja știa și ea despre doctorul Muller -- îl întâlnea adesea în pădure când se duce după bureți, oamenii spuneau că era în stare să facă într-o zi drumul până la L... și înapoi pe jos -- în afară de asta cunoștea pădurea ca nimeni altul și era singurul care avea curajul să se aventureze în direcția pavilionului de vânătoare despre care oamenii spuneau că e sigur bântuit de strigoi. Parcă și în el era băgată puțin coada lui Satana, spunea baba Ruja - o singură dată de când cutreiera pădurile s-a speriat și ea serios.

Era cu câțiva ani în urmă -- tot în zorii zilei -- aduna ciuperci în dosul ruinelor castelului. Spre castel urca o pantă plină de urzici -- se gândea să rupă un braț să le gătească a doua zi -- când a văzut că se mișcă ceva între ele s-a gândit că e vreun animal și s-a apucat să culeagă, dar a auzit un tușit ca de om. Deși nu-i fricoasă de felul ei -- că a fost și la cimitir să-și caute capra care nu venise acasă -- la miezul nopții -- și, în afară de capra ei care rodea din gardul cimitirului n-a văzut nimic -- totuși a simțit că o cam trece un frig -- era urâcioasă partea aceea cu ruinele. Când colo, dintre urzici, s-a ridicat un om gol pușcă. A rămas cu gura căscată, gata să țipe. Omul a văzut-o și el și a început să bombăne: Tu, geets um Teufel. Ce uiți așa la mine, tu marvă! și întorcându-se cu spatele a început să-și tragă pantalonii. Omul era doctorul Muller.

Moș Ciufu știa că doctorul se tăvălește în fiecare zi prin urzici, de-i pielea pe el ca pe rinocer, zice că asta-i conservă sănătatea.

Tot povestind despre doctorul Muller am ajuns aproape de pădure.

În lumina dimineții senine, sclipea majestoasă într-o nesfârșită bandă undulată. Moș Ciufu trebuia s-o ia cu cocia pe aleea de brazi din parcul grofului, noi o luam în dreapta. S-a oprit și ne-am dat jos.

Câteva minute mai târziu, lăsasem câmpul în urmă și mergeam pe drumul larg care altădată era drumul sătenilor ce treceau spre gară. Ce ridicolă era bunica cu prostiile ei, mă gândeam: pădurea asta era mai puțin înfricoșătoare decât parcul lor.

Îți venea să cânti.

-- Babo Rojo, nu știi să cânti? -- Ce să cânt, fata maichii? -- Un cântec despre pădure...

-- Nu știu, fata maichii.

-- Păcat.

Totul în jurul nostru cânta. Întâi, era fluieratul în cascadă al mierlei -- apoi chemarea porumbeilor sălbatici -- iată și cucul. În frunzișuri fâșâiau zboruri, se rupeau crenguțe.

Nici o casă nu părea locuită de locuitori atât de veseli ca pădurea.

-- Acum apucăm pe poteca asta, mi-a arătat baba Ruja o potecă în dreapta. Curând drumul din urmă nu se mai vedea, din toate părțile eram înconjurată de pădure.

Pe aici se mai vedeau urmele mâinii omenești, un trunchi de copac retezat, un ziar mototolit în care probabil cineva își luase hrana.

Dar era numai la început. Baba Ruja mergea înainte, ca una care știa drumul, nu pricepeam cum, fiindcă nu mai era nici o potecă.

-- Uite, babo, bureți, i-am arătat, la rădăcina copacilor bătrâni cu trunchiurile acoperite de mușchi, pâlcuri gălbui de căciulițe pudrate cu roșu, grupate exact cum le vedeai prin ilustrațiile din cartea de botanică.

-- Aia-s bolânzi, m-a lămurit baba.

Am rupt o ciupercuță, era așa de frumoasă, ca o umbreluță japoneză cu tulpina groasă și albă și căptușeala cafenie din nenumărate foițe puse una lângă alta ca în muchea paginilor unei cărți. Pentru cine era făcută așa de frumoasă și gingașă, eu doar din întâmplare o culesesem, altfel n-o vedea nimeni? Baba s-a speriat: -- Să nu pui mâinile la ochi că orbești. Așteaptă până ajungem la izvor să te speli.

Pădurea nu era așa de părăsită cum mă așteptam, pentru că și acest izvor era captat într-un jgheab betonat făcut de mână de om, doar că nu avea sfânt.

-- Tot groful l-o făcut și p-ăsta, m-a lămurit baba Ruja.

În dosul izvorului creșteau, în sfârșit, ciupercile comestibile din care baba a început să culeagă, explicându-mi și mie, dar nedându-mi voie să le pun în sacul ei, de teamă că totuși mă pot înșela. Iar în coșulețul meu bunica îmi pusese atâta mâncare că nu aveam loc pentru ciuperci.

M-am așezat pe-o buturugă, mai ales că mi se făcuse foame, și am început să desfac pachetele. Erau ouă tari, slănină, roșii, „crofne” umplute cu marmeladă, reci și un pui „pohuit”. Mai erau renglote, la fund, și pâine. Am vrut s-o chem pe babă să mănânce cu mine dar ea se depărtase, abia îi mai zăream fusta albă printre trunchiurile copacilor și arbuștii ce năpădeau pădurea asta sălbatică.

Eram oarecum decepționată -- acum știam ce va urma -- la un moment dat baba va spune că am terminat și e timpul să ne întoarcem acasă. Ar fi fost mai interesant să existe stafiile de care îmi vorbise bunica. Aici la izvor, pădurea era rărită și bătea soarele, în afară de singurătatea locului nimic nu era cât de puțin impresionant. Puteam foarte bine să viu aici oricând să mă joc cu Octavia și Iancsi. Azi nu văzusem nici măcar animale mici, iar păsările zburau ca niște zvârlugi. Bunica mea avea să spună: „Te-ai săturat de mers după bureți? Tu totdeauna fantazezi.” Rodeam tocmai un picior de pui, când aproape de mine am auzit cel mai neașteptat sunet pe care-l l-aș fi putut auzi, un mieunat de pisoi.

Nu l-am văzut din primul moment. Nu era în poiana cu buruieni și cu iarbă din fața mea, ci în spatele meu spre dreapta -- foarte aproape -- cu un salt aș fi ajuns la el. Stătea înălțat pe labele dinainte, pe rădăcinile dezgropate de ploi ale unui stejar bătrân -- aproape de aceeași culoare cu ele și cu toate trunchiurile pădurii -- cel mai drăgălaș pisoi tigrat pe care îl văzusem vreodată. Nu era sălbatic, bunicul meu avea un asemenea măt împăiat, fioros, cu falcile late și cu urechile scurte. Acesta aducea mai mult cu un ied sau cu un iepure. Nici cu Niță nu semăna, cu toate că și acela avea capul rotund ca răsul, deși era foarte bleg. Cel pe care-l vedeam acum, era svelt, cu fața prelungă și subțire și cu urechile mari și ascuțite. Pe piept avea trei rânduri de dungi rotunde, ca trei coliere, de la ochi la tâmpile câte una, iar pe frunte un fel de inscripție în hieroglife. Era tigrat cu atâta dichis parcă ar fi fost făcut tot din peniță.

Cât despre ochi, n-am văzut ochi mai verzi -- erau chiar în culoarea ierbii, acest pisoi delicat, care, observând că îl privesc a început să miaune iar, cu un mieunat sfâșietor. Nu m-am ridicat să nu-l sperii, dar l-am chemat întinzându-i restul piciorului de pui.

-- Hai, pisi, că ți-l dau ție. și îți mai dau dacă nu te saturi. Dar el nu s-a mișcat din loc, ci continua să miaune cu ochii ținți la mine. Atunci am aruncat osul în direcția lui. A făcut un salt speriat, apoi s-a întors iar, m-a măsurat lung ca și când ar fi vrut să se asigure de ceva și, în sfârșit, s-a apropiat încet, pe furiș de os, ca și când n-ar fi vrut să-l sperie ca nu cumva s-o ia la fugă, a pus laba pe el și aducându-l cu o grațioasă mișcare înăuntru spre gură și a fugit ascunzându-se după rădăcini. M-am ridicat încet, încet să-l privesc -- îl rodea cu multă convingere. Aș fi vrut teribil să-l prind, dar mi-era teamă că dacă mă apropii de el se face nevăzut. Am așteptat cu multă răbdare până a ros tot ce

a putut roade, apoi a ieșit de după copac, și privindu-mă iar îndelung a scos un alt mieunat mic, parcă nedumerit și-a țâșnit spre mine. Voia să-și părăsească poziția strategică. A trebuit să i-o arunc și pe asta, dar mai aproape. A luat-o la fel ca prima dată și s-a dus la locul lui de după copac.

După ce îmi mâncase trei sferturi din pui, m-am supărat.

Acum, pisoiule, nu te mai rabd. Cred că am făcut destul ca să-ți câștig încrederea. și m-am ridicat hotărâtă chemându-l.

El s-a apropiat, șovăielnic, tot privindu-mă în ochi.

Mieuna. Fără îndoială mă chema. A luat-o la fugă, prin iarbă, apoi s-a oprit întorcându-se spre mine. M-am ridicat și am pornit în urma lui. Părea nespus de vesel că am înțeles.

Se cățara în copaci, sărea jos și făcea tumbe, apoi fugea iar înainte, iar se oprea, iar mieuna. În spatele meu se mai întrezărea poiana cu izvorul scăldată în lumină, ce din umbra pădurii apărea ca o scenă sub lumina reflectoarelor, iar în dreapta se făcea un drum prin pădure -- pe jos erau crescute buruienile, semn că nu se prea circula pe el, dar după copacii răriți se vedea că e totuși un drum. N-aveam să mă rătăcesc, mă gândeam, să văd unde mă duce pisoiul.

Era mai amuzant decât să stau în poiană. Am mers, nu știam cât, cu pisoiul înaintea mea -- niciodată nu fusesem atât de singură într-o pădure, dar nici nu mă simțeam singură.

Ca vietate era atât de drăgălașă și de prietenoasă, doar că nu ajungeam s-o ating. Locul spre care mă ducea, am observat uimită, era o altă poiană -- se vedea nu departe un luminiș tot atât de scăldat în soare ca și cel pe care îl lăsasem în urmă. Spre marea mea surprindere, am dat de un izvor cu o bancă de piatră lângă el, făcută de mână de om. Pisoiul se dusesse drept acolo și lipăia din apa strecurată printre pietre.

Apoi, văzând că mă apropii, a luat-o, după obiceiul lui, înainte. Ceea ce vedeam acum, în mijlocul luminișului, mă lăsa cu gura căscată. Prin urmare, în sălbatica pădure se afla o casă! Nu putea fi vorba nici de stafii nici de arătări.

Era o splendidă vilă pe care urca vița sălbatică, îmbrăcând-o aproape în întregime. În jurul ei erau lespezi mari, printre care creșteau flori, bănci de piatră, un zid scund făcut cu coloane, un bazin, secăt înșă, în mijlocul căruia stătea un amoraș de piatră cu o cană răsturnată pe umăr din care probabil altădată curgea apa. Deci, acest pisoi stătea în casa asta care era locuită. Nimeni

până acum nu-mi vorbise de ea. M-am luat mai departe după el. Urca niște trepte de piatră cu balustradă de marmură, ce-i drept și treptele și balustrada erau dărăpănate. M-am întrebat de multe ori după aceea cum de nu mi-am dat seama -- nu știu. Ceea ce am văzut în momentul următor -- și asta abia ajungând în capul treptelor, m-a înghețat: era o terasă din care se deschideau trei uși mari cu gemulețe, rotunjite în arcadă sus, după stilul grațios austriac -- dar ușile nu mai aveau geamuri și lemnăria lor însăși era putredă, cea din stânga atârna în afară gata să cadă cu ramă cu tot, de la cea din dreapta lipsea o jumătate, singura cea din mijloc, deschisă, se mai ținea în țâțâni. Prin ele se vedea o vastă sală, pavată ca o biserică, cu dale mari de marmură și cu câteva resturi de mobilă tapițată căzută la întâmplare -- ca în\hboxŞtr-oş hală de vechituri. Pereții erau din oglinzi aburite de praf și pânze de păianjeni. Totul era întunecat și îngrozitor. După ce am stat un moment cu gura căscată încercând să examinez ceea ce vedeam, am avut revelația bruscă a locului unde mă aflam: era faimosul pavilion de vânătoare al contelui Mizaky. Atunci mi-am pierdut capul și am luat-o la fugă din răspuseri, sărind două trepte deodată. Oh, să ajung cât mai departe de casa blestemată! A avut dreptate bunica mea că în pădurea de la Valea Lungă sunt fantome. Acum îmi dădeam seama că pisioul însuși a fost un duh răufăcător pe care îl înghițise pământul! Dar de ce mă chemase acolo? Sigur că îmi pusese gând rău și n-aveam să mai scap, îmi făceam socoteala fugind spre marginea poienii. Degeaba strălucea deasupra capului meu același soare care strălucea și peste comuna Valea Lungă unde se aflau buncii și peste orașul unde locuiau părinții mei și peste toată lumea în care locuiau mii și mii de oameni, nimeni nu mă putea ajuta acum împotriva fantomelor care aveau să mă mănânce! Ajunsesem în pragul pădurii, dar mi-era teamă și să intru în întunericul ei: dacă fantomele aveau să mă pândescă acolo în umbră? Poate că am noroc să fie baba Ruja pe aproape, m-am încurajat și am început să strig făcându-mi palmele pâlne la gură: Baboo! Babo Rujoo! Cum nimeni nu-mi răspundea și până și cucul care cântase până atunci a amuțit, am simțit că mi se taie picioarele și, așezându-mă pe o piatră, mi-am îngropat fața în mâini începând să bocesc. Nu știu cât am urlat așa. Socotindu-mă cea mai nenorocită ființă din lume, când am simțit ceva ca o ușoară apăsare de mână pe umăr. Inima mi s-a oprit; venise fantoma să mă ia! Am auzit ca de pe altă lume, o voce plăcută de femeie întrebând pe ungurește: -- *Ki vagy te kis leany? Hogy jottel ide? Es miert sirsz?* (Cine ești tu, fetiço? Cum ai

venit aici? și de ce plângi?)ș Mi-am ridicat fața. Lângă mine, aplecată deasupra mea, cu mâna pe umărul meu, stătea o doamnă bătrână, cu părul alb ca neaua, îmbrăcată într-o rochie de mătase cenușie, ca doamnele din albumul de familie al bunicii, subțire și elegantă. Fața ei frumoasă cu ochii albaștri, părea blândă și binevoitoare, dar nici bine n-am văzut-o când era să urlu: Fantoma! Ajutor! Mă mănâncă fantoma! Dacă nu mi-ar fi luat-o ea înainte holbându-și brusc ochii și clătinându-se gata să cadă, cu mâna pe inimă: *Katinka! Te vaby! Jaj istenem!* (Katinka! Tu ești?! Oh, Dumnezeuule!) -- Eu nu sunt Katinka, sunt Steluța Băiașu, nepoata învățătorului din Valea Lungă. Bunica mea vă iubește foarte mult și vă păstrează o fotografie a dumneavoastră în salon lângă oglindă, am căutat s-o flatez.

Fantoma însă mă privea îndelung, tăcând, cu o nemaipomenită tristețe, pesemne nu înțelesese nimic din ce i-am spus, am socotit. Dădea mereu din cap. Parcă era năucă. *Had beky* (lasă-mă în pace) *Csacs!* și-a ferit poala rochiei de pisoiiul tigrat care se freca de ea torcând. Apoi a îngânat în neștire cu ochii spre pădure ca și când îi spunea cuiva de acolo sau cerului de deasupra copacilor: -- *Nem Katinka, nem!* (Nu-i Katinka, nu!) Apoi, scuturându-și capul, după un oftat pierdut: Cum venit aici, fetița? Cine spus la tine vine aici? Prin urmare înțelegea românește, m-am bucurat.

-- Nimeni. Pisoiiul dumneavoastră m-a adus, am dat din umeri.

Să nu-mi faceți nici un rău, mi s-au umplut ochii de lacrimi. Mă simțeam foarte nenorocită, mai bine decât să râd de poveștile bunică-mi aș fi întrebat-o mai cu de-amănuntul cum trebuie să te porți cu fantomele... A, știam! m-am luminat brusc, trebuia să-ți faci cruce. și, îndepărtându-mă cu doi pași, mi-am făcut o cruce mare. Fantoma, însă, se uita cu aceeași ochi pierduți la mine, avea o față mică, drăguță și nu era în expresia ei nimic înspăimântător. și nici nu se gândea să se evaporeze. Atunci am început alte și alte cruci, privind-o fix.

-- De ce faci cruci la tine? m-a măsurat cu o curiozitate ca pe un animal nemaivăzut.

-- Ca să plecați! Dumneavoastră sunteți fantomă.

-- Ce-i asta „fantom”? Nu înțeleg.

-- Fantomă, am reflectat eu, e un om care a murit și care vine înapoi din lumea cealaltă! A înțeles în sfârșit și a zâmbit ușor în colțul gurii în timp ce ochii

i-au rămas tot triști: -- Tu fetița prostuț, a întins mâna spre mine, cine spus la tine asta prostia?! Eu nu fantom. La mine aici locuștem.

-- Dar toată lumea spune că în pavilionul de vânătoare sunt fantome! Am strigat enervată.

-- Asta prost paore, știam noi -- dar nici nu estem fantom. Asta eu ști, mai bine ca ei. Chit nu vrut eu sa vina fantom! Chit așteptat! Eu crescut la Katinka, dar nu estem fantom -- eu știe asta! Niciodată nu venit fantom! a oftat iar privind spre punctul acela din pădure.

Nu știu de ce nu-mi mai era așa de frică. Probabil așa trebuia să se întâmple la un moment dat în relațiile cu stafiile.

-- Cine-i Katinka? am întrebat-o.

-- Katinka? m-a privit ea lung, nedumerită. Tu nu știe cine fost Katinka? Nu auzit de Katinka? Așa uitat lumea Katinka? a oftat iar.

Apoi îndreptându-se cu hotărâre: Eu aratăm ție Katinka.

Dacă nu prost și nu frică... mi-a întins mâna, chemându-mă.

Vrea să-mi arate altă fantomă! am rămas după câțiva pași nehotărâtă. Doamne, ce lucru îngrozitor! -- Tu crezut eu soția de la grof Mizaky?! s-a oprit ea. Nu, eu nu suntem soția de la ea. Ei amândoi plecat Budapest. Katinka fost fata de la ele care eu crescut, eu fost doica de la ea.

-- și Katinka a rămas cu dumneavoastră? N-a murit, cum se poate? -- Ba murit.

-- Atunci, am dat să-mi trag mâna din mâna ei, cum ocoleam colțul pavilionului de vânătoare, oprindu-mă, vedeți că vreți să mă înșelați? Cum îmi arătați pe Katinka?! E fantasmă și ea ca și dumnavastră? -- Oh, fetița capăținat! s-a oprit doamna, lăsându-mi mâna cu un gest brusc. Tu vrei să fii prost! Tu mare, tu umbla la școla, dar tu vorbești cu paore care nu știe nici scrii nici citești.

În fața mea se deschidea cea mai frumoasă încăpere pe care avusesem prilejul s-o văd vreodată. În față era o mare fereastră făcută din gemulețe colorate, închipuind scene cu căprioare, păsări de baltă, câini și vânători, lumina ce străbătea prin vița sălbatică așternea pe pavajul de marmură albă al încăperii mii de pete colorate în verde, roșu, portocaliu, albastru, astfel că toată încăperea părea un joc feeric de artificii. În părți, oglinzi mari cât peretele, în chenar de bronz înflorat, multiplicau acest joc de culori luminoase. Fotolii, scaune, divane și

măsuțe, îmbrăcate în atlas, cu picioarele aurite, apoi un mare pian cu coardă, formau mobilierul acestei odăi. Bătrâna doamnă mi-a pus mâna pe umăr și m-a întors ușor, cum rămăsesem cu gura căscată la scenele din vitralii, înspre ușa pe care intrasem. Era aproape să dau un țipăt, crezând că e fantomă și că plutește.

Lângă ușă, în mărime naturală, pe fond închis, ca o apariție venind din noapte, ea singură luminată de lună, era o fată tânără în picioare, pictată parcă din mers. Venea spre noi, îmbrăcată într-o rochie dintr-un material înfocat și transparent alb, zveltă, cu talia subțire, cu brațele ușor ridicate din coate cu palmele în afară, parcă se arăta pe sine: asta sunt. Avea părul castaniu roșcat, lăsat pe umeri, încadrând o față mică, cu ochi verzi, oblici ca de pisică și cu o expresie malițioasă.

-- Katinka! a spus doamna. Asta portret făcut copilul meu anu înainte ei murit. Place la tine Katinka? -- Foarte mult, i-am răspuns cu convingere.

-- Katinka fost fată cum nu estem doi, a întărit ea.

Dacă tu nu spui nimic ce văzut, chind torci acasă, eu povestesc la tine despre Katinka. Dar nu acum -- a făcut cu mâna, cum eram gata să mă așez pe fotoliu. Tu acum trebuie pleci. Caută la tine. *Bistoș?* Baba Ruja mă strigase până răgușise. I-am tras o minciună că adormisem în iarbă.

Când am ajuns la marginea comunei Valea Lungă, soarele era încă sus, nu întârzasem deci, mai rămânea o bună bucată de zi până la asfințit.

(Fragment din romanul (nepublicat) *Manuscrisul Steluței Băiașu*)